รายงานผลการดำเนินงานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิม
ป่าชุมชนบ้านนางาม ประจำปี 2565

บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด

1 กุมภาพันธ์ 2566

ในปี 2555 ทางหมู่บ้านนางาม จึงได้ขอจัดทำโครงการป่าชุมชนบ้านนางามขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และ2)เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขยายผลไปยังชุมชนโดยรอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน มีแผนงานและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการป่าชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบภารกิจด้านป่าชุมชน 2) ด้านการป้องกันรักษาป่าหรือเป็นการดูแลรักษาป่ามิให้บุกรุกทำลาย 3) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่า เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าที่เคยบุกรุกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการพัฒนาพื้นที่ป่าให้มีความหลากหลายทั้งจำนวนและชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งศึกษาเรียนรู้ของชุมชน และ5) ด้านอำนวยการและอื่นๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการป่าชุมชน

ปัจจุบันชุมชนได้ดูแลพื้นที่ป่าชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ชุมชนยังขาดข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ใช้ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะการบำรุงและฟื้นฟูป่า และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน กอปรกับบริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด ได้เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ที่มีการดำเนินการอยู่ใกล้กับพื้นที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสของบริษัทฯ จึงได้ปรึกษาหารือกับประธานและคณะกรรมการป่าชุมชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านนางาม ในการร่วมสนับสนุน การดูแลรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ตอบรับให้บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	2
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	4

แผนและผลการดำเนินงาน ปี 2565 6

ผลกิจกรรมของป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2565 9

ผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ 17

รายงานการตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง 31

เอกสารอ้างอิง 33

ภาคผนวก 34

ข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนบ้านนางาม

ที่ตั้งโครงการ

ป่าชุมชนบ้านนางาม พื้นที่ดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานครและป่าตามพรบ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 มีเนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนบ้านนางาม ตั้งอยู่ที่บ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ค่าพิกัดยึดโยง 48P 203326 E 1516120 N

พื้นที่ดำเนินโครงการ ป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานคร เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แปลงที่ 1 เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันออก	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันตก	จด แปลงปลูกป่ามาตรา 25

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วน

สภาพพื้นที่ป่าและลักษณะทางนิเวศวิทยา

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ทิ้งถ่อน ประดู่ แดง ฉนวน มะค่าแต้ ติ้ว กระโดน ไผ่ป่า พลวง เต็ง เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น เป็นต้น

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิปเปน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพา มวลอากาศเย็นลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศเย็นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุมชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งป 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม มีกลุ่มชุดดินที่พบอยู่ในพื้นที่จำนวน 5 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 28, 46, 47, 48, 62 จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินรายตำบล แต่ละกลุ่มชุดดินมีลักษณะดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ 28 กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดำที่มีรอยแตกระแหงกว้างและลึก ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ปัญหาที่พบเป็นดินเหนียวจัดแตกระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ 46 กลุ่มดินตื้นถึงก้อนกรวด หรือเศษหินปนลูกรังหนามาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน และบางพื้นที่มีก้อนกรวดหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่ที่ผิวดิน

กลุ่มชุดดินที่ 47 กลุ่มดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกิริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัญหาที่พบเป็นดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่มีเศษหินหรือหินพื้นที่โผล่บริเวณหน้าดิน

กลุ่มชุดดินที่ 48 กลุ่มดินตื้นถึงก้อนหิน หรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 150 ซม.จากผิวดิน ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

กลุ่มชุดดินที่ 62 พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจ และจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือยากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร มีความลาดชันสูงมาก อาจจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำ และบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้น หรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน

<u>คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนางาม</u>

1.นายเทียมชัย เลื่อมใส	ประธานกรรมการ
2.นายเพียงพร แสงกล้า	รองประธานกรรมการ
3.นายชวน เชื้อวเจริญ	รองประธานกรรมการ
4.นายบุญเหลือ พลเสนา	เลขานุการ
5.นายธนะชัย แซ่ปึง	เหรัญญิก
6.นายวิเชียร สีพัด	กรรมการ

7.นายใหญ่ สีวิใจ กรรมการ

8.นายเพิน สาระพันธ์ กรรมการ

9.นายถาวร ศรีสุริยาเย็น กรรมการ

10.นายสุรีพร จันนทร์นวล กรรมการ

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ตอบรับให้บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564ที่ผ่านมา อ้างถึง : หนังสือตอบรับการเข้าร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านนางาม

พื้นที่โบราณสถาน

ในพื้นที่ป่าชุมชนแปลงที่ 1 มีโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นคลองศิลาแลงชาวบ้านเรียกว่า “อ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์” ตั้งอยู่บริเวณบ้านนางาม ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 15 ตารางวา ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับคลองหินสิ่ว มีลักษณะเป็นหินบริเวณรอบขอบอ่างศิลานั้นเป็นอ่างศิลาแลงขนาดใหญ่มีเส้นรอบวงประมาณ 10 เมตร ลักษณะกลมได้สัดส่วนสวยงามมีหลุมอีกประมาณ 7-8 หลุมซึ่งเป็นโพรงศิลาแลง บริเวณใกล้เคียงมีคลองหินศิลาแลง ที่มีลักษณะตัดหินศิลาแลงทำเป็นคลอง ชาวบ้านเรียกว่า “คลองหินสิ่ว” มีความยาวถึง 3,400 เมตร ลึก 1.50 เมตร เป็นคลองระบายน้ำ ในอ่างศิลาแลงมีโพรงศิลาจำนวน

ถึง 8 สายด้วยกัน สามารถทะลุถึงกันได้หมดทุกสาย ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้วและได้กันพื้นที่ดังกล่าวออกจากป่าชุมชนบ้านนางาม

จากการบอกเล่าของนายบุญมี วะโรง อายุ ๗๘ ปี และ นายปิ่น ดาประสงค์ อายุ ๗๕ ปี ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้เล่าว่า “ตั้งแต่ตนเกิดมาก็พบกับอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ตนมีความเชื่อเกี่ยวกับอ่างศิลาว่ามีความศักดิ์สิทธิ์จริง โดยมีเหตุการณ์ประหลาดหลายเหตุการณ์ เช่นเหตุการณ์ที่ชาวบ้านคนหนึ่งได้ฝันถึงชายลักษณะร่างกายกำยำสวมชุดโบราณ ประมาณ ๑๐–๑๒ คนอาศัยอยู่บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาบอกให้ไปนำของมีค่าที่เก็บไว้บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านคนนั้นก็ได้พบเหรียญโบราณ และได้นำน้ำศักดิ์สิทธิ์จากอ่างศิลามาเก็บไว้บูชา ปัจจุบันก็ยังคงเก็บเหรียญโบราณนั้นไว้ เพื่อเป็นสิริมงคล โดยเชื่อว่าจะช่วยปกปักรักษาตนให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

เหตุการณ์ที่เล่าขานกันต่อมาว่าชาวบ้านได้ไปหาของป่าในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ และนำสัตว์ไปเลี้ยงบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ปรากฏว่าเห็นสัตว์เลี้ยงตกไปอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แต่พยายามหาอย่างไรก็หาไม่พบเหมือนมีอะไรบางอย่างมาพรางตา ไม่มีใครพบเห็นฝูงสัตว์เลี้ยง จึงต้องไปขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงพบว่าสัตว์เลี้ยงของตนอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นเล่าขานถึงความลึกลับและอีกเหตุการณ์หนึ่งมีชาวบ้านเก็บหินที่อยู่ในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาเก็บไว้ ปรากฏว่ามีชายสวมชุดโบราณมาเข้าฝันทวงถามหินที่เก็บมา ให้นำกลับไปไว้คืนที่เดิม พอรุ่งสางปรากฏว่าชาวบ้านคนดังกล่าวไม่สบายหนักถึงขั้นเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เมื่อคนในครอบครัวทราบเรื่อง จึงรีบนำหินศิลาแลงที่เก็บมา เอาไปไว้ที่เดิมและขอขมาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พร้อมนำน้ำจากบ่อน้ำอ่างศักดิ์สิทธิ์มาล้างหน้าให้ชาวบ้านคนดังกล่าว หลังจากนั้นชาวบ้านคนดังกล่าวก็มีอาการดีขึ้นอย่างไม่เชื่อ และตนเองมีร่างกายที่แข็งแรงขึ้นกว่าเดิม แคล้วคลาดจากอันตรายต่าง ๆ”

อ้างอิง : ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กรมศิลปากร http://www.m-culture.in.th/album/view/130459/ 17 มี.ค. 66

แผนที่ป่าชุมชนบ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

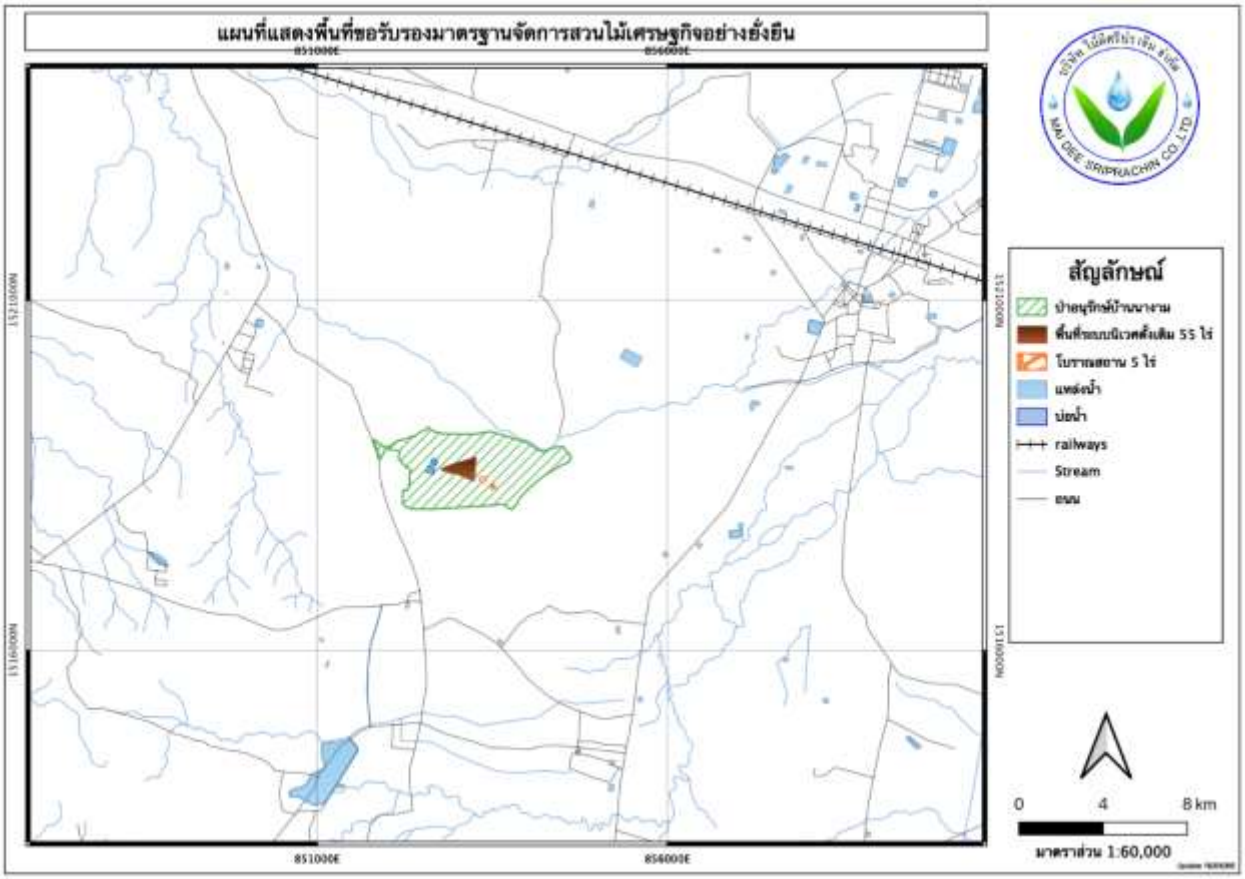

ที่มา : เอกสารคำขอต่ออายุโครงการป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2562

ผลการจัดการพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2565

เป้าหมายดำเนินการปี 2565	เป้าหมาย	ผลงานปี 2565
1.ด้านการอนุรักษ์		
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ปีละ 1 ครั้ง	ได้ทำแนวกันไฟ ดังแสดงรายละเอียดในเอกสาร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช สัตว์	ปีละ 1 ครั้ง	กำหนดจุดสำรวจพืชแปลงถาวร และรายงานผลการสำรวจพืช สัตว์ ดังแสดงรายละเอียดในหน้าที่ 11 และ 14
2.ด้านการฟื้นฟู		
2.1ปลูกต้นไม้ทดแทนพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม	ปีละ 1 ครั้ง	ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ว่างเปล่า จำนวน 7 ไร่ ดังแสดงรายละเอียดในหน้าที่ 12

2.2 บำรุงต้นไม้ที่ปลูกเสริมในพื้นที่	ปีละ 1 ครั้ง	ยังไม่ได้ดำเนินการ
2.3 ติดตามการเจริญเติบโตและการเพิ่มขึ้นของจำนวนต้นไม้ในพื้นที่ดั้งเดิม	ปีละ 1 ครั้ง	การติดตามเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้ที่ปลูกใหม่ หลังจากปลูก ดังแสดงรายละเอียดในหน้าที่
2.4 ติดตามผลกระทบ(การพังทลายของดิน,ไฟไหม้, โรคและแมลง)	ปีละ 1 ครั้ง	ไม่พบผลกระทบจากการพังทลายของดิน,ไฟไหม้,โรคและแมลงในพื้นที่ป่าชุมชน ดังแสดงรายละเอียดในหน้าที่ 13
3.ด้านการใช้ประโยชน์		
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ทุกเดือน	จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล		
4.1 ประชุมร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน	ทุกครั้งที่มีการประชุม	ไม่มีการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เนื่องจากสถานะการแพร่ระบาดโควิด 19
4.2 กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับชุมชน
4.3 ติดตามการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้กับชุมชน	ตามแผนงานที่วางไว้	รายงานผลการติดตามการดำเนินงานของป่าชุมชน
4.4 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน

1.1 การทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)

เป้าหมาย : เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชน

ได้ดำเนินการทำแนวกันไฟ ณ ป่าชุมชนบ้านนางามในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 โดยใช้รถไถ เป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชนได้ และได้อบรมความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรให้กับคนขับรถไถด้วย

<u>ภาพที่ 1</u> แสดงการทำแนวกันไฟโดยใช้รถไถ

1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช สัตว์

เป้าหมาย : เพื่อทราบชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเปลี่ยนแปลงการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงานและคณะกรรมการป่าชุมชน ได้เข้าสำรวจต้นไม้ในป่าชุมชนบ้านนางามและกำหนดจุดติดตามการเปลี่ยนความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชุมชนจำนวน 2 จุด เมื่อวันที่ 10 มีนาคม

2565 เพื่อทราบชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเปลี่ยนแปลงการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ ซึ่งรายละเอียดการสำรวจและรายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในรายละเอียดของรายงานผลการผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในหน้าที่ 14

ภาพที่ 2 แสดงการกำหนดจุดสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ

2.1 ปลูกต้นไม้ทดแทนพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ฟื้นฟูป่าชุมชนในพื้นที่ว่างเปล่า

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน และคณะกรรมการป่าชุมชน ได้ร่วมกันปลูกต้นไม้ เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ว่างเปล่า ในวันที่ 12 สิงหาคม 2565 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชมมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบมราชชนนีพันปีหลวง พื้นที่ 7 ไร่ จำนวนประมาณ 1,200 ต้น โดยมีชนิดไม้ประกอบด้วย กระถินเทพา, กระถินณรงค์, มะขามป้อม ขี้เหล็ก เป็นต้น

ภาพที่ 3 แสดงงานปลูกป่าเฉลิมพระเกียติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชมมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบมราชชนนีพันปีหลวง

2.3 การติดตามการเจริญเติบโตและการเพิ่มขึ้นของจำนวนต้นไม้ในพื้นที่ดั้งเดิม

เป้าหมาย : เพื่อทราบอัตราการรอดตายและการเติบโตของไม้

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้เข้าพบประธานคณะกรรมการป่าชุมชน และตรวจสอบเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้กระถินเทพา และไม้ชนิดอื่นๆ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม , 16 กันยายน และ 1 ธันวาคม 65 พบว่า เปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้กระถินเทพา ดังนี้

1.หลังจากปลูกที่ 15 วัน ไม้กระถินเทพาและไม้ชนิดอื่นๆ มีเปอร์เซ็นต์รอดตายที่ 95 %

2.หลังจากปลูกที่ 1 เดือน ไม้กระถินเทพา มีจำนวนต้นรอดตาย เท่ากับ 295 ต้น

3.หลังจากปลูกที่ 3 เดือน 15 วัน ไม้กระถินเทพา มีจำนวนต้นรอดตาย เท่ากับ 230 ต้น

<table>
<tr><td colspan="2"> </td></tr>
<tr><td colspan="2">ตรวจสอบจำนวนต้นรอดตาย หลังจากปลูกที่ 15 วัน</td></tr>
<tr><td> </td><td> </td></tr>
<tr><td>ตรวจสอบจำนวนต้นรอดตาย หลังปลูกที่ 1 เดือน</td><td>ตรวจสอบจำนวนต้นรอดตาย หลังปลูก1เดือน 15วัน</td></tr>
</table>

<u>ภาพที่ 4</u> แสดงการติดตามเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้หลังปลูกที่ 15 วัน, 1 เดือน และ 3 เดือน 15 วัน

2.4 การติดตามผลกระทบ (การพังทลายของดิน,ไฟไหม้,โรคและแมลง)

เป้าหมาย : เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าชุมชน

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้เข้าพบประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ในวันที่ 25 สิงหาคม 2565 เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ป่าชุมชน จากการสอบถาม พบว่าในปี 65 ที่ผ่านมาไม่พบผลกระทบที่เกิดจากการพังทลายของดิน ไฟไหม้ โรคและแมลงที่ระบาดในพื้นที่ และได้เข้าสำรวจเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้ที่ปลูก พบว่า มีอัตราการรอดตายที่ 95%

<u>ภาพที่ 5</u> แสดงภาพการหารือและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างปีของป่าชุมชน และติดตามเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้หลังปลูก 13 วัน

3.1 การจัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน

เป้าหมาย : เพื่อทราบการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชนที่ได้จากป่า

จากการสอบถามกับประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ทางคณะกรรมการป่าชุมชน ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชนในแต่ละช่วงเดือน ดังนี้

ของป่า	ช่วงเดือน	ปริมาณอนุญาต (ต่อคน)	ผลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของ ปี 2565
1.ผักหวานป่า	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	มีชาวบ้านเข้ามาเก็บผักหวานป่า, ผักสาบ, อีรอก, ผักกระเจียว, ผักติ้ว, ผักกระโดน, เห็ด และหน่อไม้ ไม่ระบุปริมาณที่เก็บได้ เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการป่าชุมชน
2.ผักสาบ	พ.ค.-ก.ค.	2 กิโลกรัม	
3.อีรอก	พ.ค.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
4.กระเจียว	เม.ย.- ก.ค.	3 กิโลกรัม	
5.กระบุกป่า	พ.ค.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
6.ผักติ้ว	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
7.ผักกระโดน	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
8.เห็ด	มิ.ย.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
9.หน่อไม้	มิ.ย.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
10. อื่นๆ			

ที่มาข้อมูล : ข้อมูลจากการสอบถามข้อมูลแผนจากประธานคณะกรรมการป่าชุมชน

รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางพืช สัตว์ของป่าชุมชนบ้านนางาม

ที่มา

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ปัจจุบันชุมชนได้ดูแลพื้นที่ป่าชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ชุมชนยังขาดข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ใช้ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนยุทธศาตร์ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะการบำรุงและฟื้นฟูป่า และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน กอปรกับบริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด ได้เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ที่มีการดำเนินการอยู่ใกล้กับพื้นที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสของบริษัทฯ จึงได้ปรึกษาหารือกับประธานและคณะกรรมการป่าชุมชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านนางาม

บริษัทฯ ได้ให้คำปรึกษาร่วมกับชุมชน ในการร่วมสนับสนุน การดูแลรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม และได้กำหนดแผนการดำเนินการในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านนางามร่วมกัน โดยการสำรวจความหลากหลายพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่พบในพื้นที่ของป่าชุมชน เป็นกิจกรรมหนึ่งตามแผนการดำเนินงานของป่าชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นแหล่งศึกษาความรู้ของชุมชน และนำชนิดพันธุ์พืชที่สำรวจพบมาใช้ในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชนได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการ

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืช ได้จาก

1.1.ข้อมูลจากการลงพื้นที่จริง หรือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต การลงพื้นที่สำรวจพันธุ์พืช

1.2.ข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษา เอกสาร คู่มือ และตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของพื้นที่ป่าใกล้เคียง

1.3.ข้อมูลจากการวางแปลงตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ จำนวน 2 จุด เพื่อติดตามข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจำนวน ชนิดพันธุ์พืช และการเติบโตของต้นไม้

คัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ที่กันไว้สำหรับเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ของสวนป่า จำนวน 2 จุด และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการเปรียบเทียบองค์ประกอบชนิดพันธุ์พืชในป่าธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง ว่าภายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นมีการสืบต่อพันธุ์ตามธรรมชาติของชนิดพันธุ์พืชดั้งเดิมมากน้อยเพียงใด ในที่นี้จะใช้การสุ่มแบบเจาะจง บริเวณที่ถือว่าเป็นหมู่ไม้ที่เป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยวิธีการวางแปลงตัวอย่างชั่วคราว โดยแบ่งเป็นแปลงย่อยขนาด 10 เมตร x10 เมตร, 4เมตร x 4 เมตร และ 1 เมตร x 1 เมตร เพื่อใช้ในการสำรวจ 1) ไม้ใหญ่ (tree) คือไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร (Diameter at breast height, DBH) มากกว่า 4.5 cm 2) ไม้รุ่น (sapling) คือไม้ที่มีขนาด DBH น้อยกว่า 4.5 cm แต่สูงเกิน 1.3 m และ 3) กล้าไม้ (seedling) คือไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ สำหรับพรรณไม้ที่ไม่สามารถทำ

การจำแนกชนิดได้ในภาคสนามจะใช้วิธีเก็บตัวอย่าง (Specimens) จำนวนชนิดละ 5 ตัวอย่าง เพื่อนำมาจำแนกและเปรียบเทียบกับชนิดพรรณไม้ ในหอพรรณไม้ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชไม้ต่อไป

1.4 จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์ที่พบ ระบุข้อมูลชื่อทางวิทยาศาสตร์ และชื่อวงศ์ของต้นไม้

2.การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ได้จาก

2.1.ข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต

2.2.ข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษา เอกสาร คู่มือ และตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของพื้นที่ป่าใกล้เคียง

2.3 จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ระบุชื่อวิทยาศาสตร์, ชื่อวงศ์, และประเมินสถานภาพตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 ,กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) โดยตรวจสอบ CITES listed species บน Website : https://www.cites.org/eng/disc/species.php

ผลการดำเนินงาน

1.ทรัพยากรพืช

ในการสำรวจพันธุ์พืชในเดือน มีนาคม 2565 ได้กำหนดจุดที่ใช้ในการสำรวจ จำนวน 2 จุด

จุดที่ 1 บริเวณพื้นที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก และจำนวนต้นไม้ค่อนข้างสมบูรณ์

จุดที่ 2 บริเวณที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำ ใกล้แหล่งน้ำ มีพืชพรรณหลากหลายชนิด

ในการสำรวจพืช จะทำการสำรวจไม้ใหญ่ (Tree) ไม้หนุ่ม (Sapling) และกล้าไม้ (Seeding) ดังต่อไปนี้ เก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่ โดยการวางแปลงถาวรขนาด 10x10 เมตร เพื่อศึกษาไม้ใหญ่ (Tree) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 4.5 เซนติเมตร ขึ้นไป ภายในแปลงย่อยแต่ละแปลงจะวางแปลงขนาด 4x4 เมตร เพื่อศึกษาไม้หนุ่ม (Sapling) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า4.5 เซนติเมตรและสูงตั้งแต่ 1.30 เมตร ขึ้นไป และ ขนาด 1x1 เมตร เพื่อศึกษากล้าไม้ (Seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า1.30 เมตร ตามลำดับ ทำการเก็บข้อมูลด้านองค์ประกอบของชนิดพันธุ์พืช และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร พร้อมทำการจัดจำแนกชนิด

พันธุ์ไม้ทั้งหมดที่พบในแต่ละแปลงตัวอย่าง สำหรับพันธุ์ไม้ที่ไม่สามารถจัดจำแนกได้ในภาคสนามจะทำการเก็บตัวอย่าง เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ไม้ป่าต่อไป

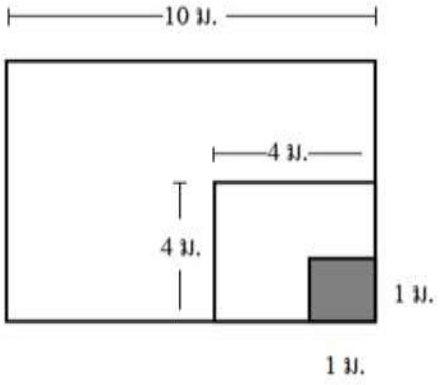

ภาพที่ 1 แสดงการวางผังสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช ของจุดที่ใกล้แหล่งน้ำ ต้นไม้ใหญ่

1.1 ผลการสำรวจพรรณไม้ของจุดสำรวจที่ 1 และ 2

จากการสำรวจพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จำนวน 2 จุด พบพรรณไม้ทั้งสิ้น จำนวน 13 ชนิด ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ FABACEAE , DIPTEROCARPACEAE, LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE, LEGUMINOSAE, ANACARDIACEAE, COMBRETACEAE, CONNARACEAE, RUBIACEAE ดังแสดงในตารางที่ 1-6

1.2 การตรวจเอกสารงานวิจัยเพิ่มเติม

สภาพพื้นที่ป่าของป่าชุมชนบ้านนางามเป็นป่าเต็งรังและอยู่ใกล้พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ซึ่งจากการศึกษาสังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางามของปารีณาและคณะ (2560) พบว่า บริเวณพื้นที่เปิดโล่ง จะพบสังคมพืชพื้นล่าง พบหญ้า 2 ชนิด ได้แก่ หญ้าแฝก *Chrysopogon zizanioides*(L.) Roberty และหญ้าเพ็ก *Veitnamosasa pusilla* (Chevlier a.Camus) ส่วนสังคมพืชไม้หนุ่มในขณะที่พื้นที่ขอบชายป่าด้านนอก พบไม้หนุ่ม จำนวน 2 ชนิด 2 วงศ์ ได้แก่ วงศ์หว้า Myrtaceae และวงศ์มะม่วง Anacardiaceae ประกอบด้วย หว้าขี้แพะ และอ้อยช้าง และสังคมพืชไม้ใหญ่ พบว่าพื้นที่ถูกรบกวนจากไฟป่าบ่อยครั้ง พบไม้ใหญ่ จำนวน 56 ชนิด จาก 27 วงศ์ ส่วนใหญ่อยู่ในวงศ์ถั่ว FABACEAE, วงศ์ยาง DIPTEROCARPACEAE และวงศ์มะแฟน BURSERACEAE พรรณไม้เด่น 5 ชนิด ประกอบด้วย ประดู่ป่า (*Pterrocarpus macrocarpus*), เต็ง (*Shorea obtuse*), มะกอกเกลื้อน(*Canarium subulatum*), มะค่าแต้ (*Sindora siamensis)* และแดง (*Xylia xylocarpa*)

พนม และ จักรพงษ์ (2562) ได้ศึกษาความหลากชนิดของพืชพื้นล่างในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม อ. วัฒนานคร จ.สระแก้ว ได้ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2559 - มกราคม 2561 ซึ่งมีสภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ความสูงจาก ระดับน้ำทะเล 20-50 เมตร เพื่อรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อพรรณไม้ พบพันธุ์ไม้พื้นล่างทั้งหมด 225 ชนิด จำแนกเป็น 4 กลุ่มคือ เฟิร์นและพืชใกล้เคียงเฟิร์น จำนวน 4 วงศ์ 4 สกุล 4 ชนิด พืชเมล็ดเปลือย 1 ชนิด พืชมีดอกกลุ่มพืชใบเลี้ยงคู่ 41 วงศ์ 119 สกุล 155 ชนิด และพืชมีดอกกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว 19 วงศ์ 37 สกุล 65 ชนิด พืชที่มีความหลากชนิดมากที่สุดคือ วงศ์ถั่ว จำนวน 20 สกุล 26 ชนิด รองลงมา คือ วงศ์กก (Cyperaceae) 14 ชนิด และวงศ์ชบา (Malvaceae) 13 ชนิด พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ ปรงป่า (Cycas siamensis)

ชัชพิมุข และคณะ (2564) ได้ศึกษาโครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ การจัดกลุ่มหมู่ไม้ และการกระจายเชิงพื้นที่ของพรรณไม้ป่าเต็งรังที่สัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมในพื้นที่บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พบพรรณไม้ทั้งหมด 88 ชนิด จาก 68 สกุล และ 36 วงศ์ไม้ใหญ่มีพรรณไม้เด่น ได้แก่ รัง ประดู่ป่า เต็ง กุ๊ก และแดง ขณะที่ไม้หนุ่มมีพรรณไม้เด่น ได้แก่ ยอป่า ประดู่ป่า กางขี้มอด หมักม่อ และคำมอกน้อย การจำแนกหมู่ไม้ ด้วยวิธีการจัดกลุ่มหมู่ไม้ (cluster analysis) สามารถแบ่งกลุ่มหมู่ไม้ที่ระดับความคล้ายคลึงร้อยละ 50 ออกได้เป็น 7 กลุ่มหมู่ ไม้ ซึ่งพรรณไม้เด่นในอันดับแรก ๆ ของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน ประกอบไปด้วย รัง เต็ง ประดู่ป่า และ กุ๊ก ซึ่งสามารถแยกกลุ่มออกจากกันได้ที่พรรณไม้เด่นลำดับรองลงมา ได้แก่ หมักม่อ กางขี้มอด กระท่อมหมูกุ๊ก พะยอม กราด และแดง ในส่วนของการกระจายเชิงพื้นที่ของพรรณไม้นั้นมีความแตกต่างระหว่างชนิดกับปัจจัยแวดล้อม เมื่อพิจารณาจากความสูงของพื้นที่ พบว่า ยางกราด กระท่อมหมู และเต็ง จะพบในบริเวณพื้นที่ราบต่ำของแปลงถาวร ขณะที่ หมักม่อ แดง มะค่าแต้ คำมอกหลวง รัง ชิงชัน และกางขี้มอด มักพบกระจายในบริเวณพื้นที่สูง

จากข้อมูลการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า มีไม้ประดู่ อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์, ไม้มะเกลือและชิงชัง อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง, ไม้แดง, พะยอม, พลวงอยู่ในสถานะ มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และไม้เต็ง อยู่ในสถานะใกล้ถูกคุกคาม <u>แนวทาง</u> คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่นทำลาย / ตายจากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้ประดู่ มะเกลือ ชิงชัง ไม้แดง พะยอม พลวง เต็งนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่น มาปลูกในพื้นที่

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 1 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.7137033 102.262485

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ในเขตพื้นที่ 10x10 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ประดู่	*Pterocarpus macrocarpus*	FABACEAE	T	1	EN
2	เต็ง	*Shorea obtusa* Wall.	DIPTEROCARPACEAE	T	3	NT
3	ไม้แดง	*Xylia xylocarpa*	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	T	3	VU
4	มะค่าแต้	*Sindora siamensis* Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	1	LC
5	น้ำเกลี้ยง	*Gluta usitata (Wall.) Ding Hou*	ANACARDIACEAE	T	1	-
6	เชือก	*Combretum latifolium Blume*	COMBRETACEAE	T	2	-
7	มะกอกเลื่อม	*Canarium sabulatum*	BURSERACEAE	T	1	-

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ในเขตพื้นที่ 4x4 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ไม้แดง	*Xylia xylocarpa*	LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	T	1	VU
2	น้ำเกลี้ยง	*Gluta usitata (Wall.) Ding Hou*	ANACARDIACEAE	T	2	-
3	ตานกกด	*Ellipanthus tomentosus*	CONNARACEAE	T	1	-
4	ยอป่า	*Morinda coreia*	RUBIACEAE	S	1	-

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 พื้นที่ 1x1 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ไผ่เพ็ก	*Vietnamosasa pusilla*	GRAMINEAE	S	1	-
2	คูน	*Cassia fistula* L.	LEGUMINOSAE-CAESALPINOIDEAE	ST	2	LC

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 2 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.712978 102.262687

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 10x10 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ประดู่	*Pterocarpus macrocarpus*	FABACEAE	T	1	EN
2	ตานกกด	*Ellipanthus tomentosus*	CONNARACEAE	T	2	-
3	ไม้แดง	*Xylia xylocarpa*	Leguminosae-Mimosoideae	T	2	VU
4	มะค่าแต้	*Sindora siamensis* Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	1	LC
5	พะยอม	*Shorea roxburghii* G.Don	DIPTEROCAPACEAE	T	1	VU
6	ปรง	Cycas siamensis Miq.	CYCADACEAE	S	1	VU

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 4x4 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ไม้แดง	*Xylia xylocarpa*	Leguminosae-Mimosoideae	T	1	VU
2	ปรง	Cycas siamensis Miq.	CYCADACEAE	S	1	VU

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 1x1 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN
1	ไผ่เพ็ก	*Vietnamosasa pusilla*	GRAMINEAE	S	1	-
2	ประดู่	*Pterocarpus macrocarpus*	FABACEAE	T	1	EN

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงรายชื่อพันธุ์พืชที่พบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ลำดับ	ชื่อต้นไม้ที่พบ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN
1	ตะแบก	Lagerstroemia duperreana Pierre ex Gagnep.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
2	ยอป่า	Morinda coreia Buch.- Ham.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
3	มะกอก	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
4	หว้า	Leistocalyx nervosum (DC.) Kosterm.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
5	เต็ง	Shorea obtusa	ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened-NT)
6	กระโดน	Careya arborea Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
7	งิ้ว	Bombax anceps Pierre	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
8	กอกเกี้ย	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
9	ติ้ว	Cratoxylum formosum	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
10	มะขามเฒ่า	Capparis grandis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
11	มะค่าแต้	Sindora siamensis Miq.	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
12	มะเกลือ	Diospyros mollis Griff.	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
13	ปีป	Millingtonia hortensis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
14	บันไดลิง	Bauhinia scandens L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
15	พะยอม	Shorea roxburghii G.Don	แนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
16	ต้นจาน	Butea monosperma (Lam.) Taub.,	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
17	มะม่วงป่า	Mangifera indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
18	กระทุ่ม	Anthocephalus chinensis	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
19	ประดู่	Pterocarpus macrocarpus Kurz	ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered-EN)
20	แหน	Terminalia bellirica	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
21	เหมือด	Memecylon edule Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
22	แดงนา	Xylia xylocarpa Roxb. Taub.	แนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
23	มะขามป่า	Tamarindus indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
24	ชิงชัง	Dalbergia oliveri	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
25	พลวง	Shorea roxburghii	แนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
26	รัก,น้ำเกลี้ยง	Gluta laccifera (Pierre) Ding Hou	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
27	เพ็ก	Vietnamosasa pusilla	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN

ตารางที่ 8 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ประดู่

เต็ง

ไม้แดง

มะค่าแต้

น้ำเกลี้ยง

เชือก

ตารางที่ 9 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

คูณ

อะราง

ยอป่า

ไผ่เพ็ก

พะยอม

ปรง

2.ทรัพยากรสัตว์ป่า

2.1 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและคณะกรรมป่าชุมชน

จากการสอบถามเพื่อทราบชนิดพันธุ์สัตว์ โดยใช้วิธีการบันทึกชนิดของสัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางามเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยแยกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

2.1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ไม่พบว่าเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 19 ชนิด และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : https://www.cites.org/eng/disc/species.php รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

2.1.2 นก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า นกที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของนกพบว่า นกชนิดที่สำรวจพบเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : https://www.cites.org/eng/disc/species.php รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

2.1.3 สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบมี จำนวน 1 ชนิด (Species) 1 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ไม่พบว่าเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และจากการประเมิน

สถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่า สัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : https://www.cites.org/eng/disc/species.php รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

สำหรับชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่ าที่ CITES ควบคุมจะระบุไว้ในบัญชีหมายเลข 1,2,3 (Appendix) ของอนุสัญญาฯ โดยได้กำหนดหลักการไว้ว่า

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข1 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ ห้ามค้าโดยเด็ดขาด เนื่องจากใกล้จะสูญพันธุ์ยกเว้นเพื่อการศึกษา วิจัยและเพาะพันธุ์แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากประเทศที่จะนำเข้าเสียก่อน ประเทศส่งออกจึงจะออกใบอนุญาตส่งออกให้ได้ โดยจะต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของชนิดพันธุ์นั้นด้วย

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 2 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ยังไม่ถึงกับใกล้สูญพันธุ์จึงยังอนุญาตให้ค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจนถึงจุดใกล้จะสูญพันธุ์ โดยประเทศที่จะส่งออกต้องออกหนังสืออนุญาตให้ส่งออกและรับรองว่าการส่งออกแต่ละครั้งจะไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นๆ ในธรรมชาติ

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 3 เป็นชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วขอความร่วมมือประเทศภาคีให้ช่วยดูแลการนำเข้าคือจะต้องมีหนังสือรับรองการส่งออกจากประเทศถิ่นกำเนิด

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาตร์	ชื่อวงศ์	พรบ.[1/]	IUCN[2/]	CITES[3/]
1	กระรอก	*Callosciurus erythraeus*	Sciuridae	-	LC	-
2	กระแต	*Tupaia glis*	Tupaiidae	-	LC	-
3	กระต่ายป่า	*Lepus peguensis*	Leporidae	-	LC	-
4	หนู	*Rattus rattus*	Muridae	-	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลนก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาตร์	ชื่อวงศ์	พรบ.[1/]	IUCN[2/]	CITES[3/]
1	นกเขา	*Streptopelia chinensis*	Columbidae	P	LC	-
2	นกกะปูดใหญ่	*Centropus sinensis*	Cuculidae	P	LC	-
3	นกเอี้ยง	Acridotheres tristis	Sturnidae	P	LC	-
4	นกกระยาง	*Ardea alba*	Ardeidae	P	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาตร์	ชื่อวงศ์	พรบ.[1/]	IUCN[2/]	CITES[3/]
1	งูสิงธรรมดา	*Ptyas korros*	Colubridae	P	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 13 แสดงภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางามตามบัญชี CITES

กระรอก

กระแต

นกเอี้ยง

นกกระยางขาว

นกเขา

นกกะปูดใหญ่

กระต่าย

งูสิงธรรมดา

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจ รวมรวมข้อมูลจากชุมชน และตรวจเอกสารงานวิจัย สภาพพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม เป็นป่าเต็งรัง สภาพป่ามีความสมบูรณ์ มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ประดู่, เต็ง, ไม้แดง, มะค่าแต้, ปรง, ไผ่เพ็ก เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น กระรอก, กระแต, หนู, นกชนิดต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนสำหรับพื้นที่ที่ต้องการฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิมนั้น <u>ควรกำหนดแนวทางการป้องกันและการปลูกไม้เสริมในพื้นที่</u> คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่น ทำลาย / ตาย จากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้ประดู่ มะเกลือ ชิงชัง ไม้แดง พะยอม พลวง เต็งนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่นมาปลูกในพื้นที่ ตามข้อมูลการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN ส่วนพืชชนิดอื่นที่จะปลูกเสริมนอกจากชนิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรเป็นมะค่าแต้, มะกอกเกลื้อน, รัง, คูณ เป็นต้น จะช่วยให้ต้นไม้สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วและเหมาะกับสภาพแวดล้อม และยังส่งผลให้การฟื้นฟูสภาพป่าอนุรักษ์ดั้งเดิมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สัตว์ป่า ควรให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ ปี 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และสถานภาพของสัตว์ป่าตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ แนวทางปฏิบัติและร่วมกันอนุรักษ์สัตว์ป่าที่พบในพื้นที่

<u>ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</u> ควรให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับชนิดป่า ไม้ต่างถิ่น และการประเมินสถานภาพของพืชและสัตว์ป่าทางการอนุรักษ์ตาม IUCN เพื่อความเข้าใจโครงสร้างของชนิดป่าและสถานภาพของพืชและสัตว์ป่า จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และร่วมกันอนุรักษ์ต่อไป

รายงานการตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง

(High Conservation Value Area Assessments)

การตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เป็นการตรวจประเมินพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์และเป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิมของสวนป่าบริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด จึงได้ดำเนินสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นที่และใช้ในการวางแผนสำหรับบริหารจัดการ จำแนกพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์สูง

จากการตรวจประเมินค้นหาพื้นที่ HCV ในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าและข้อมูลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ พบ พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) ดังนี้

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง		สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล
HCV1 พื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	1.1 พื้นที่อนุรักษ์ที่ทางราชการประกาศ (Protected Area)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้ว ไม่พบพื้นที่ป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ จึงไม่เป็นพื้นที่ HCVF 1
	1.2 พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชที่หายาก, ถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ (Rare, threatened or endangered species)	ไม่เป็น	
	1.3 พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น (Endemic species)	ไม่เป็น	
	1.4 พื้นที่ใช้ประโยชน์ชั่วคราวของสัตว์ที่อพยพย้ายถิ่น ที่วางไข่และผสมพันธุ์ตามฤดูกาล รวมถึงพื้นที่แหล่งอาหารของสัตว์ (Seasonal concentrations of species)	ไม่เป็น	
HCV 2	พื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิตของชนิดพันธุ์ที่มีจำนวนมากและกระจัดกระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ (Large landscape)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบข้อมูล IFL บน www.globalforestwatch.org แล้วไม่พบอยู่ในพื้นที่ป่าที่เป็นป่าระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศที่สำคัญมีอยู่ภายในหน่วยจัดการ จึงไม่เป็น HCVF2
HCV 3	พื้นที่ที่เป็นแหล่งระบบที่นิเวศที่หายาก, ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ (Ecosystems)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่พบเป็นพื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศหายาก ถูกคุกคาม หรือใกล้

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง		สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล
			สูญพันธุ์ จึงไม่เป็น HCVF3
HCV 4 พื้นที่ที่คุ้มครองป้องกันระบบนิเวศพื้นฐานในสภาวะวิกฤต (Basic ecosystems service in critical situations)	4.1 พื้นที่รองรับและดูดซับน้ำ (Water catchments)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่พบเป็นพื้นที่ที่ต้นน้ำ รองรับน้ำ ดูดซับน้ำหรือการกัดเซาะพังทลายของดินและพื้นที่ป้องกันไฟป่า จึงไม่เป็น HCVF4
	4.2 พื้นที่ป้องกันและควบคุมการพังทลายของดิน (Erosion control)	ไม่เป็น	
	4.3 พื้นที่ที่เป็นแนวป้องกันไฟธรรมชาติ (Barriers to destructive fire)	ไม่เป็น	
HCV 5	พื้นที่ที่เป็นแหล่งรองรับในกิจกรรมแหล่งเก็บหาและใช้ประโยชน์ปัจจัยพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นและของสัตว์ ประกอบด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษา (Basic needs)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่และสัมภาษณ์ชุมชน ไม่พบสภาพพื้นที่ที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่น จึงไม่เป็น HCVF5
HCV 6	พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของชุมชนท้องถิ่น (Cultural identity)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่และสัมภาษณ์ชุมชน ไม่พบสภาพพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของชุมชนท้องถิ่น จึงไม่เป็น HCVF6

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม

<u>ภาพที่1</u> ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงที่ตั้งพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม เปรียบเทียบพื้นที่ Intact Forest Landscapes (IFL)

เอกสารอ้างอิง

ชัชพิมุข ยะธา สถิตย์ ถิ่นกำแพง และ ดอกรัก มารอด. 2564. โครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ในแปลงถาวรป่าเต็งรังขนาด 16 เฮคแตร์ บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ระหว่างวันที่ 4-5 กุมภาพันธ์พ.ศ. 2564

ปารีณา ธนโรจนกุล, พฤทธิ์ ราชรักษ์ และวิรงรอง ดวงใจ. 2560. สังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ป่าชุมชนอนุรักษ์ 3 แห่งจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 55 สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น. 875-883

พนม สุทธิศักดิ์โสภณ และจักรพงษ์ รัตตะมณี. 2562. ความหลากชนิดของพืชพื้นล่างของป่าเต็งรังในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ปีที่ 11 ฉบับที่ 22 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับพืชต่างถิ่นรุกราน

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ถูกนำเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งอาจจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้นๆ ดังนั้น จึงไม่ใช่ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทุกชนิดที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศและชนิดพันธุ์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ตั้งถิ่นฐาน และสืบพันธุ์แพร่กระจายในธรรมชาติได้จนกลายเป็นชนิดพันธุ์เด่นใน สิ่งแวดล้อมใหม่ หรือที่ เรียกว่า **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species)**

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species) ที่เป็นไม้ยืนต้น ได้แก่

1. กระถินณรงค์
2. กระถินเทพา
3. กระถินยักษ์
4. กระถินหางกระรอก

1. กระถินณรงค์ (Acacia auriculiformis A.Cunn. ex Benth.)

วงศ์ Fabacea **ชื่อสามัญ** : Earleaf Acacia, Earpod wattle, Northern black wattle, Papuan wattle, Tan wattle

ถิ่นกำเนิด : หมู่เกาะโมลูกกะ นิวกินี ถึงออสเตรเลีย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 ม. ในระยะต้นกล้าใบเป็นแบบใบประกอบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียนแผ่นก้านใบรูปขอบขนานโค้ง ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.2- 2.5 ซม. ยาว 8-20 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสั้นมาก เกสรเพศผู้สีเหลือง ฝักแบนกว้าง 1-5 ซม. ยาว 6-7 ซม. บิดม้วนเป็นวง มี 5-12 เมล็ด เมล็ดรูปไข่หรือรูปรี ยาว 4-6 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

กระถินณรงค์ชอบขึ้นในที่โล่งแจ้ง สามารถปรับตัวขึ้นได้ในที่แห้งแล้ง พื้นที่น้ำท่วมขัง ดินลูกรัง ดินทรายจัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

โทษ : เป็นพืชที่โตเร็ว มีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง ใบย่อยสลายยาก มีสารเคมียับยั้งการงอกของพืชชนิดอื่น แก่งแย่งที่อยู่อาศัยของพรรณไม้พื้นเมือง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ : ใช้ทำฟืน ทำเสา เฟอร์นิเจอร์ กรอบประตู-หน้าต่าง ทำเยื่อกระดาษ ปลูกให้ร่มเงา

หมายเหตุ กระถินณรงค์ ถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานรายการที่ 1 (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องมีมาตรการป้องกันเฉพาะ)

ที่มา : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

2.กระถินเทพา (Acacia mangium Willd.)

วงศ์ Fabaceae **ชื่อสามัญ :** Maingium, Hickory wattle, Brown salwood, Sabah salwood

ถิ่นกำเนิด : ตอนเหนือของออสเตรเลีย เกาะนิวกินี หมู่เกาโมลุกกะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ สูง 10-20 ม. ลำต้นเปลา ตรง เปลือกแตกเป็นสะเก็ดมน กิ่งเกลี้ยงเป็นเหลี่ยม ต้นกล้าใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียน รูปหอกและโค้ง กว้าง 3-7 ซม. ปลายและโคนใบเรียวปหลม มีเส้นใบตามแนวยาว 3-4 เส้น ผิวเกลี้ยง ช่อดอกคล้างหางกระรอกสีเหลือ-ขาว ยาว 10 ซม. ฝักแบบรูปแถบยาวได้ถึง 15 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ขดม้วนกลม

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระถินเทพาถูกนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยประมาณ 40 ปีมาแล้ว ต่อมาได้มีการปรับตัวให้สามารถขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติเป็นอย่างดี เข้าไปปกคลุมพื้นที่รกร้างและป่าที่เสื่อมโทรม

ประสิทธิภาพการรุกราน

เป็นพืชที่โตเร็วและมีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือ โดยเฉพาะในพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีการระบาดที่ค่อนข้างรุนแรง พื้นที่ที่มีกระถินเทพาปกคลุมจำนวนมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ป่าไม้ฟื้นฟูตัวเองช้าลง เนื่องจากใบใบและเปลือกกระถินเทพาที่ร่วงหล่นอยู่ใต้ต้นมีสารเคมีที่ยับยั้งการงอกของเมล็ดพืชเกือบทุกชนิด สารดังกล่าวยังตกค้างอยู่ในดินอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลายส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายใต้เรือนยอดให้ใช้วิธีถอน/ขุด หากยังมีการแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนราก/เหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือร่วมกันการปลูกพันธุ์ไม้ป่าโตเร็วพวกพืชเบิกนำ เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน การกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีประมาณ 3-5 ปี

3.กระถินยักษ์ (Leucaena leucocephala (Lam.) de Wit)

วงศ์ : Fabaceae **ชื่อสามัญ :** Lead tree, White lead tree, Leucaena

ถิ่นกำเนิด : เขตร้อนของอเมริกากลาง

ลักษณะทางพฤกศาศาสตร์ :

ไม้ต้นสูง 5-10 ม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนานถึงรูปแถบ ยาว 0.6-2 ซม. โคนเบี้ยว แผ่นใบด้านล่างมีนวลช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น แยกแขนงแบบช่อกระจะ ก้านช่อยาว 2-5 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบพาย เกสรเพศผู้ 10 เกสร ฝักแบนรูปแถบ ยาว 15-20 ซม. มี 10-20 เมล็ด

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระถินยักษ์ชอบขึ้นตามที่รกร้าง ที่เปิดโล่งทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งที่เสื่อมโทรม หรือตามชายขอบป่าในพื้นที่ระดับต่ำจนถึงระดับ 500 ม. ออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี ชอบสภาพภูมิอากาศที่มีปริมาณน้ำฝน 600-2,000 มม./ปี และมีช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานมากกว่า 4 เดือน การแพร่กระจายพันธุ์ฝักแก่และแห้งจะแบนและมีน้ำหนักเบา สามารถปลิวไปตามลมพายุได้ไกล นอกจากนี้สัตว์ที่กินฝักหรือเมล็ดยังเป็นพาหะในการแพร่กระจายเมล็ด

ประสิทธิภาพการรุกราน :

กระถินยักษ์เป็นไม้โตเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดี ผลิตเมล็ดจำนวนมากและมีอัตราการงอกสูงมาก เมล็ดที่ฝังอยู่ในดินมีอายุยืน 10-20 ปี สามารถออกดอกและติดฝักได้เมื่ออายุเพียง 1-2 ปี ต้นที่อายุ 2-5 ปี สามารถผลิตเมล็ดได้ 40,000-150,000 เมล็ด/ต้น/ปี กระถินยักษ์มีระบบรากที่ลึกและหนาแน่นแย่งสารอาหารต้นไม้ป่าจนกระทั่งถูกปกคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสารเคมีจากใบและฝักที่ร่วงหล่นสู่พื้นดินจะยับยั้งการงอกของเมล็ดและการเจริญเติบโตของพืชชนิดอื่นๆ ที่ขึ้นอยู่ใกล้เคียงอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขุดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือปลูกไม้ป่าโตเร็วที่เป็นพืชเบิกนำ (Pioneer species) เข้าไปยึดครองพื้นที่แทนการกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีกประมาณ 3-5 ปี

4.กระถินหางกระรอก (Prosopis juliflora (Sw.) DC.)

วงศ์ : Fabaceae **ชื่อเรียกอื่นๆ :** หนามปิศาจ, Prosopis, Mesquite

ถิ่นกำเนิด : เม็กซิโก เวเนซุเอลา เปรู แคริบเบียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้พุ่ม สูงได้ถึง 9 ม. กิ่งมีหนามแข็งแรง ยาว 3-5 ซม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ ช่อดอกคล้ายหางกระรอก สีขาวถึงเหลืองอ่อน ยาว 8-12 ซม. ผลเป็นฝักแบน ยาว ปลายโค้ง ห้อยลง ยาว 10-15 ซม. กว้าง 1 ซม. เมล็ดแบบรูปหยดน้ำ ยาว 5 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

ในประเทศไทยชอบขึ้นในดินทรายหรือตามพื้นที่ดินเค็มตามแนวรอยต่อของป่าชายเลนกับป่าบกที่เสื่อมโทรม พบตั้งแต่หาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ลงไปถึงอำเภอสามร้อยยอด จังหวักประจวบคีรีขันธ์ สันนิษฐานว่าเข้าสู่ประเทศไทยโดยการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์จากประเทศพม่า เมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

ประสิทธิภาพการรุกราน :

ต้นที่มีอายุ 2-3 ปีที่สามารถออกดอกและติดผลได้ ต้นที่มีอายุมากกว่า 5 ปี จะผลิตเมล็ดได้ 50,000-200,000 เมล็ดต่อปี เข้าไปปกคลุมที่รกร้างอย่างรวดเร็วจนแน่นทึบยากที่จะเข้าไปกำจัด เพราะมีหนามที่ยาวแหลมคมและแข็งแรง สามารถแทงทะลุยางรถยนต์ได้

การควบคุม : ใช้วิธีตัด ขุด หรือใช้รถตีนตะขาบไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ร่วมกับการปลูกพืชเบิกนำท้องถิ่นเข้าไปยึดครองพื้นที่แทน ต้องกำจัดอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี